

Hendrik en dezes zoon Hendrik.

- 1618 : geboortehuis van de zoon van de laatstgen.
Hendrik, de zeeheld Jan van Amstel.

III HUIS DEN HUBERT aan de Rips (naast huis van Amstel) :

- 1556 : Adam van Hout.
- 1598 : Dirxken, weduwe van Adam van Houtszoon Willem.
- tot 1709 : Mr.A.van der Aa, president-schepen.
- 1713-1785 : pastorie-
- 28 juni 1785 : afgebrand.

Baarle-Nassau-grens, 1 juni 1975

P.Dr.Ed. Loffeld.

N.B. Bij de lezing over molens op 27 mei j.l. waren de mulders, die hierbij aanwezig waren niet tevreden met hetgeen de spreker op die avond had gezegd. Hij zond ons de volgende toelichting.

LIGT ER NAAST ELKE MOLEN WEL EEN ZANDHOOP ?

Het was 27 mei toen ik voor de Heemkundekring "De Kommanderij Gemert" een voordracht mocht komen houden over molens in het milieu van de mens. Door een der aanwezigen ben ik er later attent op gemaakt, dat het slot van die voordracht wat deining had veroorzaakt vooral bij de mulders, die op deze avond aanwezig waren. Omdat ik dat toch wel erg vervelend vind wil ik proberen met een paar regels terug te komen op wat ik gezegd heb.

De voordracht sloot met de opmerking, dat ik niet geloof dat het de vooruitgang van de techniek was die de achteruitgang van het molenbestand veroorzaakte. "De diepste oorzaak voor die teruggang in het aantal molens ligt in de OPVATTING VAN MENSEN, die TEN ONRECHTE meenden, dat het hebben en gebruiken van een wind- of watermolen ouderwets was. En omdat niemand graag voor ouderwets wilde doorgaan verdween de ene molen na de andere".

Wie die regels nog eens doorleest moet ontdekken dat ik niet gezegd heb dat de MULDERS er zo over dachten. Het waren de MENSEN. Het is mij bekend, dat heel wat mulders best op hun molen wilden blijven malen. Maar "men" vond dat uit de tijd en was daarom ook niet bereid de mulder een rechtmatig loon uit

te betalen voor het malen op zijn molen naast het werken in een gemoderniseerd bedrijf. En het maalloon voor de mulder was zó slecht, dat men van hem niet kon verwachten op eigen kosten de molen naast het nieuwe bedrijf in stand te houden.

Vandaag aan de dag zien wij hoe "men" weer waardering begint te krijgen voor het malen op de wind- en watermolens. En nu komen er hier en daar wel mogelijkheden om de mulder naast zijn moderne bedrijf ook het oude maalwerktuig weer te laten bedienen. Nu kan men er wel geld voor vinden zodat de mulder die extra onkosten niet zelf hoeft te dragen.

Ik blijf ervan overtuigd, dat heel wat wind- en watermolens gered zouden zijn wanneer men bij de opkomst van de stoommachine, de verbrandings- en electromotor, ook waardering had gehouden voor het eigen karakter van de molen als maalwerktuig. Al was de mulder nooit betaald naar het werk dat hij deed, toch zouden velen van hen graag op de molen zijn blijven werken. Maar omdat er geen stuk droog brood meer mee te verdienen viel moesten zij wel omschakelen op nieuwe machines en daarbij met pijn in het hart het oude maalwerktuig verlaten. Ik word in die opvatting gesterkt als ik zie hoe tegenwoordig weer heel wat oude mulders de kans aangrijpen die geboden wordt wanneer ergens een molen is gerestaureerd en men iemand zoekt die ermee wil gaan werken. En het is indrukwekkend te zien hoe zij met het maalwerktuig omgaan op een wijze die hen typeert als kenners en liefhebbers van het oude maalbedrijf.

Om aan te geven hoe sterk de waardering voor de mulder bij het grote publiek in deze tijd aan het groeien is liet ik er de volgende passage op volgen: "Gelukkig keert het tij momenteel ten gunste van de wind- en watermolens, omdat grote groepen mensen er weer POSITIEF tegenover kunnen staan. Daarmee kan dan ook de "zandhoop, die naast elke molen zou liggen" verdwijnen, want die uitdrukking stamt uit een periode, dat de mulder helaas niet best aangeschreven stond bij zijn klanten. Men verdacht hem ervan meer graan achter te houden dan hem als rechtmatig maalloon toekwam. Om toch volle zakken meel te kunnen afleveren zou hij het met zand vermengd hebben, dat hij volgens boze tongen, altijd in voorraad had. Tegenwoordig staat de mulder weer goed aangeschreven en heel wat mensen uit velerlei beroepen volgen een opleiding tot vrijwillig mo-

lenaar om in hun vrije tijd op behouden molens de wieken weer te laten draaien."

Wie de passage doorleest ziet hoezeer de mentaliteit veranderd is. Eens verdiende de mulder veel te weinig voor het vele werk dat hij te doen had om iedereen tevreden te stellen. Bovendien werd over hem geroddeld zoals uit de aangehaalde uitdrukking blijkt. Een soortgelijke strekking heeft het verhaal, dat te lezen staat in het boek "Oud-Brabants dorpsleven" van Bernard van Dam op blz. 120. Ik vond dit zelf niet rechtvaardig en ik heb er daarom met opzet bij gezegd "volgens boze tongen". Vandaag aan de dag weet men gelukkig de mulder wel te waarderen. Dat blijkt wel duidelijk als groepen mensen uit allerlei beroepen het zich tot een eer rekenen de opleiding te volgen tot vrijwillig molenaar. Bovendien is de mulder een van de weinige echte vaklieden die nog weet wat een maalwerktuig is.

Ik hoop dat deze enkele regels de misverstanden die na mijn verhaal zijn gerezen kunnen wegnemen. De opzet van die lezing is om overal in het land juist de belangstelling en waardering voor mulders te stimuleren. Te veel mensen weten nog te weinig af van de molen en het wel en wee van de mulder. Daarom spijt het mij oprecht wanneer de laatste regels van mijn lezing, die ik mocht houden in Gemert, bij sommigen een verkeerde indruk zouden hebben nagelaten.

drs. G. C. M. Egelie

Biohistorisch Instituut der R.U.
UTRECHT, Nieuwe Gracht 187.

VERSLAG VAN DE LEZING VAN DE HEER EGELIE OP DE LEDENVERGADERING VAN 27 MEI 1975.

Wegens ziekte kon de voorzitter van de Heemkundekring, de heer Chr. van Schijndel, deze vergadering niet bijwonen. Zodoende werd zijn plaats ingenomen door de secretaris, die de 60 aanwezige personen verwelkomde en in het bijzonder de spreker van deze avond, drs. G. Egelie van het Biohistorisch Instituut van de Universiteit van Utrecht, die een voordracht zou houden over molens en hun relatie tot de mens en het landschap en omgekeerd. Onder de aanwezigen bevonden zich ook enige oud-molenaars.

Wij nemen hier maar enkele punten uit zijn interessante le-